

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ VÀ VĂN HÓA, KHÔNG NGỪNG NÂNG CAO ĐỜI SỐNG VẬT CHẤT, TINH THẦN CỦA NHÂN DÂN

Trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dặn lại “Đảng cần phải có kế hoạch thật tốt để phát triển kinh tế và văn hóa, nhằm không ngừng nâng cao đời sống của nhân dân”.

I. PHÁT TRIỂN KINH TẾ KHÔNG NGỪNG NÂNG CAO ĐỜI SỐNG VẬT CHẤT CỦA NHÂN DÂN:

1. Phát triển kinh tế là nhiệm vụ quan trọng nhất trong thời kỳ quá độ lên CNXH:

Người đã chỉ rõ: “...nhiệm vụ quan trọng nhất của chúng ta là phải xây dựng nền tảng vật chất và kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội,...có công nghiệp và nông nghiệp hiện đại, có văn hóa và khoa học tiên tiến. Trong quá trình cách mạng XHCN, chúng ta phải cải tạo nền kinh tế cũ và xây dựng nền kinh tế mới, mà xây dựng là nhiệm vụ chủ chốt và lâu dài”.

2. Về cơ cấu kinh tế:

+ Phát triển mạnh cả công nghiệp và nông nghiệp.

Người chỉ rõ: “Nền kinh tế XHCN có hai chân là công nghiệp và nông nghiệp, hai chân không đều nhau, không thể lớn mạnh được”.

+ Công nghiệp hóa XHCN là mục tiêu phấn đấu chung, là con đường no ấm thực sự của nhân dân ta.

Người chỉ ra “Đời sống nhân dân chỉ có thể thật dồi dào, khi chúng ta dùng máy móc để SX một cách thật rộng rãi....., muốn có nhiều máy móc, thì phải mở mang các ngành công nghiệp làm ra máy, gang, thép.... Đó là con đường phải đi của chúng ta, *con đường CNH nước nhà*”.

3. Về hình thức sở hữu và thành phần kinh tế.

+ Nền kinh tế XHCN phải tạo lập trên cơ sở chế độ công hữu về TLSX.

+ **Thời kỳ quá độ**, nền kinh tế tồn tại 4 hình thức sở hữu chính:

- Sở hữu nhà nước.
- Sở hữu của HTX.
- Sở hữu của người lao động riêng lẻ.
- Một ít TLSX thuộc sở hữu của nhà tư bản.

+ **Về thành phần kinh tế:** Người xác định chế độ dân chủ mới có 5 loại kinh tế khác nhau:

- Kinh tế quốc doanh (thuộc CNXH vì nó là của chung của nhân dân).
- Các HTX (nó là nửa CNXH và sẽ tiến đến CNXH).

- Kinh tế của cá nhân, nông dân và thủ công nghệ (có thể biến vào HTX, tức là nửa CNXH).

- Tư bản của tư nhân.

- Tư bản của Nhà nước (như Nhà nước hùn vốn với tư bản tư nhân để kinh doanh).

4. Tăng gia sản xuất phải đi đôi với thực hành tiết kiệm trong sản xuất, trong tiêu dùng, tiết kiệm vật tư, thời gian, sức lao động. Đồng thời, phải chống tham ô, lãng phí, quan liêu là những “giặc nội xâm”, đồng minh với giặc ngoại xâm.

Người chỉ rõ “Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm là con đường đi đến xây dựng thắng lợi CNXH, xây dựng hạnh phúc cho nhân dân. Tăng gia là tay phải của hạnh phúc, tiết kiệm là tay trái của hạnh phúc”.

II. KHÔNG NGỪNG NÂNG CAO ĐỜI SỐNG TINH THẦN CỦA NHÂN DÂN.

1. Thấu hiểu sâu sắc chủ nghĩa Mác-Lênin, tinh hoa văn hóa thế giới và các giá trị văn hóa dân tộc, Hồ Chí Minh đã nhận rõ vị trí đặc biệt quan trọng và ý nghĩa lớn lao của văn hóa.

+ Người phân tích và nhấn mạnh mối quan hệ biện chứng giữa văn hóa và cơ sở hạ tầng; văn hóa với kinh tế, chính trị, xã hội: “Văn hóa là một kiến trúc thượng tầng; những cơ sở hạ tầng của xã hội có kiến thiết rồi, văn hóa mới đủ điều kiện phát triển được”.

+ Người khẳng định ý nghĩa, vai trò của văn hóa là động lực của sự phát triển kinh tế, phát triển xã hội, “Văn hóa phải soi đường cho quốc dân đi”.

+ Người cho rằng, trong công cuộc kiến thiết nước nhà, có 4 vấn đề cần phải chú ý đến, coi trọng ngang nhau là: chính trị – kinh tế – văn hóa – xã hội. Trong quan hệ của bốn thành tố trên, Người chỉ rõ vai trò quyết định của chính trị và kinh tế đối với sự phát triển của văn hóa, “Phải tiến hành cách mạng chính trị trước để giải phóng chính trị, giải phóng xã hội, từ đó giải phóng văn hóa, mở đường cho văn hóa phát triển”.

+ Khi đất nước giải phóng, bước vào thời kỳ xây dựng, Người chỉ rõ kinh tế là nền tảng của việc xây dựng văn hóa “Muốn tiến lên CNXH thì phải phát triển kinh tế và văn hóa..., kinh tế phải đi trước. Phát triển kinh tế và văn hóa để nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân ta”.

2. Tính chất, đặc trưng, chức năng của nền văn hóa mới.

Theo Người, *yêu nước* là nấc thang giá trị cao nhất của dân tộc Việt Nam và của nền văn hóa Việt Nam. Kế tục phẩm chất của văn hóa dân tộc trong quá khứ, nền văn hóa mới phải tiếp tục phát triển với những đặc trưng mới. Đó chính là sự gắn bó mật thiết và trở thành một bộ phận của sự nghiệp cách mạng, là sự hài hòa giữa lý tưởng ĐLDT với lý tưởng XHCN trong nền văn hóa đó, trở thành nội dung cốt lõi của nó trong thời kỳ mới.

Theo Người, nền văn hóa mới của chúng ta là những giá trị bền vững, cao quý và những tinh hoa của văn hóa và truyền thống của dân tộc cùng với những giá trị mới được xây đắp và phát triển trong thời kỳ hiện đại của dân tộc ta.

+ Nền văn hóa mới theo quan điểm của Người phải là một nền văn hóa thấm sâu phẩm chất nhân văn và dân chủ, mà trước hết là sự tôn trọng và yêu thương con người, góp phần phát triển toàn diện con người.

+ Người nhiều lần nhấn mạnh: Phải làm thế nào cho văn hóa vào sâu trong tâm lý của quốc dân, nghĩa là văn hóa phải sửa đổi được tham nhũng, được lười biếng, phù hoa, xa xỉ... văn hóa phải làm thế nào cho ai cũng có lý tưởng tự chủ, độc lập, tự do....

+ Theo yêu cầu của từng thời kỳ của cuộc đấu tranh cách mạng, Người thường xuyên nhấn mạnh các nhiệm vụ lớn lao của nền văn hóa “Chúng ta phải biến một nước dốt nát, cực khổ thành một nước văn hóa cao và đời sống tươi vui hạnh phúc”.

3. Văn hóa bao gồm nhiều lĩnh vực rộng lớn và phong phú.

+ Người đã quan tâm và có nhiều ý kiến về hầu hết các lĩnh vực của văn hóa: văn hóa chính trị, văn hóa đạo đức, văn hóa giáo dục, văn hóa nghệ thuật, văn hóa lao động, văn hóa lối sống, đời sống văn hóa cụ thể....

+ Xét về loại hình hoạt động cụ thể, Người đã đề cập và cho ý kiến chỉ đạo cụ thể từng loại hình, từ báo chí đến văn hóa nghệ thuật, từ khoa học đến giáo dục, từ đạo đức đến lối sống, nếp sống, từ các hoạt động văn hóa quần chúng đến lĩnh vực sáng tạo nghệ thuật chuyên nghiệp, từ cách nói, cách viết đến ngôn ngữ và chữ viết.

Xuất phát từ sự am hiểu sâu sắc và toàn diện bản chất XH và đặc trưng của văn hóa, Người đã chỉ ra rất rõ, sinh động, đầy sức thuyết phục các đặc thù và sức mạnh riêng của mỗi lĩnh vực, mỗi loại hình hoạt động văn hóa cụ thể, từ đó chỉ đạo chính xác các quan điểm cơ bản đối với từng lĩnh vực và hoạt động đó.

4. Xây dựng và phát triển văn hóa là sự nghiệp của toàn dân, dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Theo Người, chỉ khi nào được mọi tầng lớp nhân dân, mọi tổ chức chính trị-xã hội, các đoàn thể, các dân tộc, tôn giáo... tham gia tự nguyện, thường xuyên, chủ động vào công tác văn hóa, thì lúc đó văn hóa mới phát triển bền vững và mạnh mẽ.

+ Người yêu cầu làm cho văn hóa thấm sâu vào toàn bộ đời sống, vào mọi lĩnh vực, mọi quan hệ của con người, lúc đó văn hóa mới hoàn thành được chức năng, nhiệm vụ của mình, trở thành động lực và sức mạnh nội sinh của sự phát triển kinh tế-xã hội.

Văn hóa là sự nghiệp của toàn dân, vì thế, trong suốt cuộc đời của mình, Người thường xuyên cổ vũ một cách kiên trì, đầy sáng tạo cho nhiệm vụ xây dựng “đời sống mới” bao gồm đạo đức mới, nếp sống mới, lối sống mới, thuần phong mỹ tục mới...

III. XÂY DỰNG NỀN VĂN HÓA MỚI THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH.

1. Xác định đúng đắn vị trí quan trọng của văn hóa. Chăm lo xây dựng văn hóa là chăm lo cho nền tảng tinh thần của xã hội, là tạo ra động lực cho sự phát triển bền vững kinh tế – xã hội.

2. Khẳng định lý tưởng ĐLDT gắn liền với CNXH, lấy chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho mọi hành động.

3. Mở cửa, giao lưu, hội nhập văn hóa, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, nhưng phải giữ gìn bản sắc dân tộc. Đấu tranh ngăn chặn sự xâm nhập của các văn hóa độc hại, bảo vệ nền văn hóa dân tộc, làm cho xã hội ngày càng lành mạnh văn minh.

4. Xây dựng con người mới là nhiệm vụ trung tâm trong xây dựng văn hóa, phải coi giáo dục, đào tạo và khoa học công nghệ là quốc sách hàng đầu; xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, đáp ứng nhu cầu đa dạng tăng lên của các tầng lớp nhân dân.

5. Phải đặt trọng tâm vào xây dựng tư tưởng, đạo đức, lối sống, đời sống văn hóa lành mạnh trong xã hội; xây dựng nếp sống văn minh trong mọi sinh hoạt; phải đẩy mạnh cuộc đấu tranh chống tiêu cực, các hoạt động phản văn hóa.
